

Miljö- och energidepartementet
Kemikalieenheten
Elisabeth Lidbaum

Vår referens/dnr:
121/2018

Er referens/dnr:
M2018/01858/Ke

2018-08-20

Remissvar

REMISS AV EU-KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL DIREKTIV OM MINSKNING AV VISSA PLASTPRODUKTERS INVERKAN PÅ MILJÖN

Resurseffektivitet och cirkulär ekonomi är viktiga frågor för det svenska näringslivet och det finns ett stort engagemang för frågorna. Näringslivet har en viktig roll att spela i både att identifiera, utveckla och leverera lösningarna för en cirkulär ekonomi. Ett effektivt nyttjande av naturresurser är redan en förutsättning för konkurrenskraft för många företag.

Svenskt Näringsliv instämmer i att åtgärder behöver vidtas för att förhindra att plast och annat material hamnar i naturen och i våra hav. Det är angeläget att agera mot nedskräpning eftersom det innebär ett resursslöseri och en negativ påverkan på vår miljö.

Plast är rätt använt ett resurseffektivt material med många fördelar. Plast fyller också en viktig funktion i samhället och i den cirkulära ekonomin. Plast är t ex användbart för att skydda mat och därmed förlänga dess livslängd samt för att skydda andra varor så att deras livslängd ökar.

Svenskt Näringsliv ser nedskräpning som ett samhällsproblem och anser att flera av samhällets aktörer såsom myndigheter, producenter och inte minst konsumenter behöver engageras för att få till en förändring. Näringslivet kommer att fortsätta att ta sitt ansvar för minskad nedskräpning genom att t ex arbeta för återvinningsbara produkter och tillsammans med andra aktörer tillhandahålla insamlingssystem samt att tillgängliggöra information för rätt hantering av avfallet. Svenskt Näringsliv anser att det är fel att införa förbud mot enskilda produkter när det handlar om ett generellt problem med nedskräpning. Nedskräpningen bör i stället minskas genom förändrade attityder, förbättrad avfallshantering och ökad återvinning. När EU kommissionen frågade medborgarna hur nedskräpningen ska kunna minskas ansåg medborgarna att den viktigaste åtgärden är att "säkerställa tillgängligheten av offentliga soptunnor", därefter "tillse bättre efterlevnad av lagar mot nedskräpning" och på tredje plats kom "informationskampanjer för att öka medvetenheten bland medborgarna".

Kommissionen borde lägga stort fokus på att tillse att nuvarande lagstiftning implementeras i högre grad. I sin rapport om genomförandet av EU:s lagstiftning om avfallshantering från 2013 beskriver Kommissionen att det finns stora brister i tillämpningen i medlemsstaterna.

EU-kommissionens anger att ett av direktivets syften är att motverka en marknadsfragmentering där medlemsstaterna vidtar åtgärder som inte är samordnade och som skiljer sig åt i fråga om omfattning, inriktning och ambitionsnivå¹. Vi bedömer tvärtom att risken är stor för att direktivet kommer att leda till just en marknadsfragmentering. Eftersom man valt ett direktiv som lagstiftningsinstrument är det viktigt med tydlighet avseende definitioner av produktkategorier och märkning för att undvika en marknadsfragmentering. Denna tydlighet saknas dessvärre i direktivet. Svenskt Näringsliv anser att förpackningsdirektivet bör vara överordnat detta direktiv.

Kommissionen presenterade i januari en strategi för plast i en cirkulär ekonomi. Vi noterar att förslagen i direktivet för vissa plastprodukter inte beaktar strategin och de frivilliga åtaganden som presenterats av näringslivet med stöd av kommissionen. Industrin uppmanas att öka användningen av återvunnen plast och att finansiera lösningar som går in i denna riktning. Ett förbud mot vissa plastprodukter minskar en stor källa till återvinningsbart plastmaterial. Vidare uppmanar kommissionen i strategin till användandet av livscykelanalyser för att kunna bedöma bästa miljöalternativ, och begränsar eller förbjuder sen vissa produkter gjorda av plast utan att analysera vilket alternativ som är mest hållbart totalt sett.

Svenskt Näringsliv anser att konsekvensanalysen av direktivet är bristfällig. Till skillnad från direktivet om plastkassar 2015 där konsekvensanalysen genomfördes under en 2-års period har motsvarande analys av aktuellt direktiv endast genomförts under en 3-månaders period. Flertalet konsekvenser har inte utretts i tillräcklig grad trots att de lyftes i konsultationen, t ex konsekvenser och risker kopplat till hantering av livsmedel, och dess effekter kopplat till konsumenthållsoperspektivet i samband med mer begränsad tillgänglighet till mat- och dryckesförpackningar. Vidare innebär en förändring av dagens användning av engångsprodukter omfattande logistiska och ekonomiska utmaningar för de konsumentnära verksamheter som idag nyttjar engångsprodukter, detta bör också konsekvensutredas. För att åstadkomma långsiktiga och kostnadseffektiva lösningar krävs ett holistiskt synsätt som baseras på ett livscykeltänkande.

Övergripande kommentarer sammanfattningsvis:

- Svenskt Näringsliv ser på nedskräpning som ett samhällsproblem som behöver hanteras av flertalet av samhällets aktörer
- Svenskt Näringsliv ser en risk för att direktivet kommer att leda till marknadsfragmentering och anser att förpackningsdirektivet borde vara överordnat detta direktiv
- Svenskt Näringsliv är generellt emot förbud mot enskilda produkter. Dock kan det finnas enskilda fall där förbud kan vara en väg framåt men då måste detta noga konsekvensbedömas
- Konsekvensanalysen är bristfällig och behöver utvecklas.

Kommentarer på de enskilda förslagen

Artikel 4 - Minskad förbrukning

Svenskt Näringsliv anser att målet borde vara ökad insamling/återvinning och minskad nedskräpning istället för minskad förbrukning. I Sverige ingår redan de produkter som nämns i del A i bilagan till direktivet i producentansvaret.

För att öka återvinningen och minska nedskräpningen bör fler insamlingsställen för alla typer av förpackningar (inte enbart de av plast) finnas på utvalda platser där stort behov finns. För

¹ Bland annat uttryckt på sidan 6 i direktivet.

att öka återvinningen behövs också fokus på design av förpackningar vilket anges i plaststrategin. I Sverige har en designmanual för förpackningar tagits fram av plastbranschen.

När ett förbud mot en viss typ av produkter införs resulterar det i att andra alternativ utvecklas. Det är viktigt att ha ett livscykelperspektiv vid analys av olika alternativ och att ha fokus på att uppnå en cirkulär och resurseffektiv ekonomi.

Artikel 5 - Begränsningar av utsläppande på marknaden

Svenskt Näringsliv anser att nedskräpningen bör minskas genom ändrade attityder, förbättrad avfallshantering och ökad återvinning istället för förbud av vissa produkter. Svenskt Näringsliv är generellt emot förbud mot enskilda produkter och anser därför att denna artikel ska tas bort.

Det kan finnas enskilda fall där förbud kan vara en väg framåt men då måste detta noga konsekvensbedömas. En konsekvensanalys saknas av de möjliga alternativ som ett förbud skulle resultera i vilket kan leda till att den totala miljöbelastningen ur ett livscykelperspektiv istället ökar för vissa produkter.

Ett viktigt steg för att minska nedskräpningen vore att tillse att de förbud mot nedskräpning som redan finns i flera EU-länder efterföljs samt att nuvarande avfallslagstiftning fullt ut implementeras.

Artikel 6 Produktkrav

Svenskt Näringsliv är generellt positiva till att produkter designas för att minska nedskräpningen och öka återvinningen men man måste även beakta livsmedelssäkerhet och andra aspekter. Vi vill t ex lyfta fram att det i dagsläget inte finns någon teknisk lösning, i enlighet med förslaget, för kolsyrade drycker. Vi anser att designkrav som gäller förpackningar enbart ska ingå i Förpackningsdirektivet för att säkerställa rättslig klarhet.

Artikel 7 Märkningskrav

Svenskt Näringsliv är positiva till att produkterna som listas i del D i bilagan till direktivet märks med lämpliga bortskaffandesätt för produkten eller bortskaffandesätt för produkten i fråga som bör undvikas.

Däremot är vi tveksamma till märkning med de negativa miljöeffekterna av nedskräpning. Dels av utrymmesskäl på produkten och dels att mer tryck orsakat av märkning minskar återvinningsbarheten för förpackningen. Vi tror att det är tillräckligt att märka produkten med lämpligt bortförskaffande för att få fram budskapet om vikten av rätt hantering. Att märka produkten med att den innehåller plast kan vara förvirrande om förpackningen också består av annat material. Detta kan leda till felsortering av förpackningen.

Vi anser att det är viktigt att märkningskraven är harmoniserade för att inte leda till marknadsfragmentering.

Artikel 8 Utökat producentansvar

De förpackningsprodukter som listas i del E i bilagan till direktivet ingår redan i det svenska producentansvaret för förpackningar.

Svenskt Näringsliv tycker generellt att producentansvar är bra men vänder oss emot att producenterna blir ansvariga för att hantera nedskräpningen när man saknar direkt rådighet över viktiga faktorer som påverkar nedskräpningen, t ex mandat att placera ut

återvinningskärl/stationer på kommunal mark. Kravet grundas på principen om att förorenaren betalar men det är inte producenterna som är ansvariga för att folk skräpar ner.

Svenskt Näringsliv anser vidare att det inte är miljömässigt motiverat att ha särskilda insamlingssystem för varor som inte ska materialåtervinnas utan dessa bör hanteras med övrigt avfall. Det gäller följande produkter i förslaget: tobaksvaror med filter och filter som marknadsförs för användning i kombination med tobaksvaror, våtservetter och ballonger.

Artikel 9 Separat insamling

Vi är positiva till förslaget om separat insamling av dryckesflaskor och målet om 90 % insamling till 2025 verkar rimligt. Det är samma mål som vi har i Sverige. Under år 2017 samlades 84,1 % av PET-flaskorna in i Sverige vilket är en av de högsta insamlingsgraderna i världen.

Artikel 10 Medvetandehöjande åtgärder

Vi anser att det är viktigt med information till konsumenterna om rätt hantering av uttjänta produkter.

Vi anser däremot inte att producenterna själva ska stå för hela kostnaden för de medvetandehöjande åtgärder som avses i artikel 10 om producenterna inte har rådighet över vilka åtgärder som vidtas. Om producenterna ska stå för kostnaderna så ska man också få ansvara eller åtminstone få vara delaktiga i utformningen av de medvetenhöjande åtgärderna. Det är inte heller rimligt att detta krav bara ska åläggas producenter av plastprodukter.

Stockholm som ovan

Jenny Svärd
Ansvarig miljöpolicy
Svenskt Näringsliv
Tel: +46855343136
Mobil: +46724515952
e-post: jenny.svard@svensktnaringsliv.se